

Luleå tekniska universitets yttrande över promemoria om ändring av högskolelagen för att främja den akademiska friheten och tydliggöra lärosätenas roll för det livslånga lärandet (UG2020/03053/UH)

Sammanfattning

Luleå tekniska universitetet välkomnar initiativet att markera den akademiska frihetens centrala betydelse för lärosätena men har principiella synpunkter på att den föreslagna ändringen i högskolelagen enbart är knuten till forskningen, genom dess tänkta placering i lagtexten.

Universitetet avstyrker den föreslagna placeringen av skrivningen i högskolelagen och föreslår en annan placering.

Universitetet delar bedömningen att arbetsmarknaden står inför omfattande förändringar och utmaningar och är positiv till att principen om det livslånga lärandet tydliggörs. Universitetet vill dock avvakta med lagstiftning när det gäller lärosätenas ansvar och roll i att möta dessa förändringar till dess att principerna för det framtida resursfördelningssystemet är fastställda.

Universitetet avstyrker förslaget att genomföra en lagändring innan principerna för resurstilldelningssystemet är fastställda.

Bakgrund

Luleå tekniska universitet har anmodats att lämna synpunkter över promemoria av Regeringskansliet med Utbildningsdepartementets förslag om ändring av högskolelagen för att främja den akademiska friheten och tydliggöra lärosätenas roll i det livslånga lärandet (UH2020/03053/UH).

Promemorian har utarbetats inom Regeringskansliet och baseras på delar av Styr- och resursutredningens förslag. I promemorian föreslås ändringar i högskolelagen (1992:1434). Syfte är dels att värna den akademiska friheten som förutsättning för utbildning och forskning av hög kvalitet och dels att tydliggöra universitetens och högskolornas ansvar för det livslånga lärandet.

Avsnitt 5: Det ska i högskolelagen slås fast att en allmän princip om att den akademiska friheten ska främjas och värnas i högskolornas verksamhet

Luleå tekniska universitet delar uppfattningen att den akademiska friheten är ett centralt kärnvärde i högskolornas verksamhet. Det gäller naturligtvis både forskning och utbildning och sambandet dem mellan. Därför vill universitet se en annan skrivning och placering av lagtexten.

Universitetet anser att en ny skrivning i högskolelagen bör ha lydelsen "*För högskolornas verksamhet ska som allmän princip gälla att den akademiska friheten ska främjas och värnas*". Men mot bakgrund av lärosätenas två huvuduppgifter vore det oaktsamt om inte texten tydligare markerar hela uppdraget. Universitetet menar att detta inte görs genom den föreslagna förändringen i Högskolelagen (HL) 1kap 6 § med lydelsen
6 § I högskolornas verksamhet ska som allmän princip gälla att den akademiska friheten ska främjas och värnas

För forskningen ska som allmänna principer gälla att

1. forskningsproblem får fritt väljas,
2. forskningsmetoder får fritt utvecklas och
3. forskningsresultat får fritt publiceras

Av samma skäl som anförts för att tydliggöra akademisk frihet i relation till forskning finns det tungt vägande skäl för att förtydliga att principen om akademisk frihet även är en grundval för utbildning på alla nivåer vid universitet och högskolor. Därför förordar Luleå tekniska universitet istället en ändring i högskolelagen där skrivningen sätts in i ett kontextuellt perspektiv, t ex Högskolelagen (HL) 1kap 3§§ enl nedanstående
3 § För högskolornas verksamhet ska som allmän princip gälla att den akademiska friheten ska främjas och värnas

3 a § Verksamheten skall bedrivas så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

3 b § I högskolornas verksamhet ska vetenskapens trovärdighet och god forskningssed värnas.

Avsnitt 7: Lärosätenas ansvar för det livslånga lärandet ska tydliggöras i högskolelagen

Luleå tekniska universitet delar bedömningen att förändringar på framtidens arbetsmarknad och en förändrad sammansättning i arbetskraften ställer nya krav på samhället och även på lärosätena. Universitetet ser sin roll när det gäller att utveckla det livslånga lärandet som självklar och ser det också som en prioriterad fråga. Därför välkomnar Luleå tekniska universitet möjligheten att ta ett ökat ansvar i denna process.

Det är dock universitetets bestämda uppfattning att det är olyckligt att fatta beslut om en föreslagen förändring i högskolelagen för att tydligare markera lärosätenas uppdrag i denna fråga och samtidigt inte diskutera förslag om resurstilldelning i ärendet. Det är inte fruktbart att å ena sidan hänvisa till att lärosätena redan ska bedriva fort- och vidareutbildning och därför diskuteras inte ekonomiska ramar för detta samtidigt som man

å andra sidan betonar ett ökande och bredare samhällsliggt behov av ett livslångt lärande, och därigenom implicit indikerar ett ökande och bredare uppdrag.

Det är svårt att diskutera verksamhetsuppdraget utan att samtidigt diskutera förutsättningar och kontext. Behovet av att t ex undanröja hinder för att bedriva uppdragsutbildning med viss vinst och att ge holdingbolag möjlighet att bedriva uppdragsutbildning på lika villkor är viktiga förutsättningar för att universitetet fullt ut ska kunna ta ansvar för och bygga långsiktighet i sitt arbete med att utveckla det livslånga lärandet.

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Birgitta Bergvall-Kåreborn efter föredragning av handläggare Soy Lundqvist, Analys&Beredning.